

Byl první máj. Ten den ve mně stále vzbuzuje rozporuplné pocity, vždycky si hned vybavím Karla Hynka Máchu a Letenskou pláň. Čas lásky a čas průvodu. Zakázané ovoce a příkázanou účast. Rozkvetlé třešně a mávátka. A to navzdory tomu, že do prvomájového průvodu už léta nemusím a na Petřín mě taky dlouho nikdo nepozval.

O své prvomájové asociace a vzpomínky jsem se chtěla v návalu hloupé nostalgie podělit s kamarádem z Itálie. Barvitě jsem mu líčila povinnou ranní prezenci na Letné, tajné večerní randění na Petříně. Šlo mi to pěkně, Máchův *Máj* je do italštiny přeložen a básníková socha na Petříně má čestné místo v italských turistických průvodcích. Některými je dokonce označována za „poutní místo zamilovaných“, což mě pobavilo. Italské slovo „pellegrinaggio“ mám spojené s pokáním či svatou poutí, takže jsem si okamžitě představila milence plazící se k Máchovi po kolenou.

Co je to prvomájový průvod, vědí Italové moc dobře. Vzpomínám si, jak jsem kdysi (ale už po roce 1989) omylem strávila první květen v Bologni, tradičně „rudém“ městě, a s pocitem mírného dějá

vu sledovala dav pracujících pochodující městem za rámusení místní kutálky. Jenže italský průvod se od československého neblahé paměti lišil v zásadní věci: jeho účastníci neměli mávátka. A já si při tom svém hledání ztraceného máje uvědomila, že neumím říct mávátka v žádném cizím jazyce. Ani rusky!

Vlastně umím, pamatuju si, že Slováci třímali v rukou mávátka, ale slovenčina pre mňa nie je cudzí jazyk. Italština ano. Takže jsem v ní mávátka důkladně opsala a popsala v naději, že kamarád řekne: „Aha, ty myslíš lálilá nebo týdýdá.“ Ale buď neumím popsat mávátka, nebo má můj kamarád omezenou představivost či chudou slovní zásobu.

Vnucoval mi praporek a vlaječku, tak jsem mu trpělivě vysvětlovala, že mávátka sice může mít tvar vlaječky, ale takové to typické mávátka, jak si ho pamatuju z dětství, má tvar květiny nebo holubice nebo je z pestrobarevných třásní. Vrtěl hlavou. Napadlo mě zkusit to přes roztleskávačky, ty přece máchají čímsi, co by se při troše dobré vůle dalo považovat za zmrzačené mávátka, kterému upadla tyčka. Jenže jsem nevěděla, jak se řekne roztleskávačka italsky. Naštěstí oba pilně sledujeme seriál *Heroes* v původním znění, takže známe heslo: „Save the Cheerleader, Save the World“, zachraň roztleskávačku, zachráníš svět. To nás zachránilo. „Pompon,“ vykřikl vítězoslavně kamarád. Mávátka a pompon? To se mi nezdálo. Roztleskávačka může mávat pomponem, ale soudruh nebo pionýr? Zavrhl jsem pompon a pátrali jsme dál.

Nebudu vás zbytečně napínat, italský ekvivalent radostného socialistického mávátka jsme nenašli. Samozřejmě, že se dá nějak přeložit, ale v překladu

se ztratí všechny konotace, které takové pitomé mávátka či mávatka v mysli Čechů a Slováků ve věku od třiceti let nahoru nabírá. Ztratí se taky vůně a pachy mávátka vlastnoručně vyrobeného: čistá čtvrtka, bílá lepicí pasta, vodovky, krepák. Když se tak nad tím zamyslím, mávátka je pro mě dokonalý symbol předlistopadové doby. Kýč, nevkus, předstírání, programová radost, povinné štěstí, bezduché loutky... Kdepak pompon, kdepak roztleskávačky. To je jiný kýč a jiná hloupost.

Byl první máj. Nešla jsem do průvodu. Neumím říct mávátka žádným cizím jazykem. A to je dobře. Mávátka si nezaslouží překlad, je trapné na ně vzpomínat. Snad se brzy stane archaismem, pak ho budeme moct opatřit překladatelskou poznámkou. Tak sbohem, mávátka, kéž bychom se nikdy nesečkali, nebylo to krásné a bylo toho dost.

